

STEPSKI LUNJ *Circus macrourus*

Pallid Harrier – one adult male observed on 1 Apr 2009 between Vipava and Podnanos in the Vipava valley (UTM VL17, W Slovenia); the record was confirmed by the National Rarities Committee – KRED as the 3rd record for Slovenia after 1 Jan 1950 (Category A)

Kot običajno sem se 1.4.2009 popoldne z avtom vračal iz službe. Kmalu po odcepu z glavne ceste proti Podragi sem pri cerkvi Sv. Urbana v Vipavski dolini zagledal majhno svetlo ujedo med "prečesavanjem" terena. Podobna je bila pepelastemu lunju *C. cyaneus*, a nenavadno majhna, gibčna in svetla. Počasi se je oddaljila od ceste, jaz pa sem odšel domov po teleskop, daljnogled in priročnik za določanje ptic ter nazaj na polje. Z avtom sem križaril od Podnanosa do Mlak in nazaj na travnike pod Podrago. In tam sem v travi ponovno našel, kar sem iskal: čepečo svetlo ujedo. Nastavil sem teleskop in jo začel preučevati: svetla glava, še bolj svetlo grlo, rumeno oko. Nato je ptica vzletela: razločno sem videl, da črnina na koncih peruti ne sega do prednjega roba. Ko je ptica jadrala nad travniki in polji, sem jo preučeval dalje: spodnji del je imela skoraj bel, na spodnjem delu repnih peres je imela nekoliko temnejše prečne proge od podlage. Čez nekaj trenutkov se je ptici za kratek čas približal še en lunj. Ta je bil približno enake velikosti, a z občutno več črnine po celotni širini koncev peruti in temnim prednjim delom telesa. Na zgornji strani peruti je imel po sredini pravokotno na trup črno proggo, na spodnji strani pa dve taki proggi – očitno je bil odrasel samec močvirskega lunja *C. pygargus*. Mene pa je le bolj zanimala svetla ujeda, ki je v naslednjih trenutkih odjadrala proti Mančam. Sedel sem v avto in pohitel v tej smeri. Pri Živcovem mlinu na južni strani Vetrnega polja sem se vnovič ustavil in opazoval rjava lunja *C. aeruginosus*, samca in samico. Kmalu zatem pa je iz smeri Lož spet prijadrala že opisana svetla ujeda in še enkrat sem jo lahko opazoval skozi teleskop. Zanimala me je še ena sama podrobnost – temna progga na zadnjem robu spodnje strani peruti. Razločno sem videl, da o tej proggi ni nikakršne sledi, le enotno sivkasto bela barva. V tem trenutku se mi je razblinil še zadnji dvom, da sem opazoval odraslega samca stepskega lunja. Podatek je potrdila Nacionalna komisija za redkosti – KRED (3. zapis za Slovenijo po 1.1.1950).

Peter Krečič, Podraga 47, SI-5272 Podnanos, Slovenija,
e-mail: suzana.krecic@guest.arnes.si

JUŽNI SOKOL *Falco biarmicus*

Lanner Falcon – one 2y individual observed at Medvedce reservoir on 7 Aug 2009 (UTM WM53, NE Slovenia). The record was confirmed by the National Rarities Committee – KRED as the 2nd record for Slovenia after 1 Jan 1950 (Category A).

Slika 3 / Figure 3: Južni sokol / Lanner Falcon *Falco biarmicus*, zadrževalnik Medvedce, 7.8.2009 (foto: D. Bordjan)

Dne 7.8.2009 me je na zadrževalniku Medvedce največje presenečenje dneva čakalo na južni strani, kjer je običajno le redko kaj zanimivega. Nekje sredi poti sem nad zadrževalnikom opazil ujedo sokolje oblike. S pogledom skozi daljnogled sem želel na hitro preveriti, ali gre za škrljančarja *F. subbuteo*, ki gnezdi v okolici in je v tem delu leta pogost. Pri tem sem opazil, da ob neznanem sokolu kroži rečni galeb *Chroicocephalus ridibundus*, ki je bil v primerjavi z njim presenetljivo videti vsaj enako velik, če ne celo manjši. Na podlagi tega sem ocenil, da opazujem enega izmed večjih sokolov (sokola plenilca *F. cherrug*, južnega sokola, sokola selca *F. peregrinus* ali sredozemskega sokola *F. eleonora*). Takoj sem mrzlično postavil teleskop in si poskušal čim bolj ogledati skrivnostno ptico. Ker mi že na prvi pogled ni delovala kot sokol selec, sem hotel ugotoviti, kakšne barve je hrbet. Kljub soncu in čistemu zraku brez mrča sem sprva imel težave, saj se je ta del telesa nekoliko bleščal. Naposled sem po daljšem opazovanju vendarle ugotovil, da ima zgornji del telesa temno rjav. Hkrati sem opazil, da ima krovce na spodnji strani peruti temne in s tem v kontrastu s svetlejšimi letalnimi peresi. S tem sem izločil selca, in ker opazovani sokol ni imel rjavega ali črnega trebuha, sem lahko izločil tudi odraslega sredozemskega sokola. Na dokaj svetli glavi je bil opazen brk, ki je bil bistveno tanjši od selčevega. Trebuh je bil temno progast, del v okolici nog pa opazno svetlejši. Po daljšem opazovanju sem začel omahovati med mladim sokolom plenilcem in južnim sokolom. Imel sem več izkušenj s prvim, zato sem opazovanega sokola s pomočjo knjige primerjal z dotedanjimi izkušnjami. Kljub primerjavi z galebom mi na pogled ni deloval tako zelo velik kot plenilec, tudi peruti je imel tanjše, večji del opazovanja z ravnim zadnjim robom in ukrivljenim sprednjim. Imel je razmeroma dolg in ozek rep. Na splošno je deloval kot velika postovka *F. tinnunculus*, le da je bil zgoraj rjav, imel

je temne krovce na spodnji strani peruti, temne proge po prsih in trebuhu ter opazen tanek brk. Poleg tega je imel rep zaobljen, kar ni značilno ne za postovko kot tudi ne škranjarja in sredozemskega sokola. Pri opazovanju sem imel srečo, da je sokol dolgo časa krožil nad zadrževalnikom in se mi ob tem nekajkrat približal. Skupaj sem ga opazoval vsaj 10 min. Ob tem sem naredil tudi nekaj posnetkov, ki pa so žal le dokumentarni (slika 3). Kljub vsemu se na njih vidijo značilna oblika telesa in repa, drža peruti ter brk. Po navedenih značilnostih sem se prepričal, da opazujem južnega sokola. Kljub vsemu se vsi znaki niso ujemali z opisom v priročniku. Trebuh je bil temen, vendar so se proge navzdol do sredine zgoščevale, nato pa spet redčile. Tudi glava je bila svetlejša. Po vsem skupaj sem prepričan, da sem opazoval spolno nezrel drugoletni osebek (2y), ki se je že golil in kazal značilnosti tako mlade kot odrasle ptice. Verjetno lahko tudi pri južnem sokolu klateški spolno nezreli osebek, podobno kot pri sredozemskem (glej JAGODNIK 2008), letijo daleč zunaj svojih območij gnezdenja. Podatek je potrdila Nacionalna komisija za redkosti – KRED (2. zapis za Slovenijo po 1.1.1950)

Dejan Bordjan, Ulica 8. februarja 50, SI-2204 Miklavž na Dravskem polju, Slovenija, e-mail: dejan.bordjan@gmail.com

ŽERJAV *Grus grus*

Crane – two individuals (1 ad., 1 1st-winter) observed between 3 Jan 2010 and 26 Jan 2010 in Zdravci floodplain at Zbure (UTM WL18, SE Slovenia); a rare winter record for Slovenia and the only winter record of long-staying birds so far

Pri Zburah, na ravnici ob reki Radulji, imenovani Zdravci, sva z Dragano dne 3.1.2010 na ornitološkem obhodu našela 14 sivih čapelj *Ardea cinerea*, dve veliki beli čaplji *Casmerodius albus*, 35 mlakaric *Anas platyrhynchos*, nehote splašila jato 15 kozic *Gallinago gallinago*, slišala vodomca *Alcedo atthis*, ves čas pa so naju z oglašanjem spremljali mokoži *Rallus aquaticus*. Ko sva se že vračala, sva v zraku zagledala dve precej veliki ptici in skozi daljnogled ugotovila, da gre za žerjava. Ptici sta naju preleteli, in približno 500 m naprej pristali na travniku. Počasi sva se jima približala in od blizu ugotovila, da gre za mlad in odrasel osebek (slika 4). Drugi dan sta jih na istem mestu opazovala tudi R. Rožaj in T. Potočar, v istem tednu pa tudi D. Klenovšek. Kljub temu da je nato sveže zapadlo približno 40 cm snega, sta se žerjava zadrževala v Zdravcih skoraj ves mesec. Nazadnje sem ju opazoval 26.1.2010, potem pa me tam žal nekaj časa ni bilo, tako da ne vem, natančno kdaj sta območje Zdravcev zapustila. Žerjav je v Sloveniji pozimi redko zabeležen; nekoliko več podatkov iz obdobja december–januar je bilo zbranih šele po letu 2007, vendar do opisanega opazovanja v nobenem primeru ni šlo za dalj časa trajajoče

zadrževanje oziroma prezimovanje (LEGIŠA 1995, TOME *et al.* 2005, KMECL 2006, BOMBEK 2007, BOŽIČ 2008A & 2008B, OMERZEL 2008, D. BORDJAN *osebno*).

Jani Vidmar, Bilečanska 4, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: tourdozbur@gmail.com

Slika 4 / Figure 4: Žerjav / Crane *Grus grus*, Zdravci pri Zburah, 3.1.2010 (foto: D. Stanojević)

POLOJNIK *Himantopus himantopus*

Black-winged Stilt – a flock of eight individuals resting and feeding at Hraše Ponds (UTM VM51, central Slovenia) on 20 Apr 2010; a rare migrant species at the site

Slika 5 / Figure 5: Polojnik / Black-winged Stilt *Himantopus himantopus*, Hraške mlake, 20.4.2010 (foto: D. Sere)

Dne 20.4.2010 me je med obiskom Hraških mlak prijetno presenetila pravcata jata polojnikov. Bilo jih je namreč nič manj kot osem, kar je za te kraje izredno visoka številka, saj sem jih prav tu v preteklosti videval le po dva hkrati.